

Patient's rights compliance by registered nurses in Chulabhorn hospital

Darin Jomvong*, Suthee Usathaporn**, Chardsumon Prutipinyo**, Wirin Kittipichai***

Abstract

The objectives of this study is to investigate registered nurses perspectives toward the practice of patient rights at Chulabhorn Hospital, and to assess the association between personal characteristics of registered nurses, their perceptions regarding organizational atmosphere, professional legal knowledge and the patient's rights compliance . One hundred forty (140) registered nurses were selected as study sample → working at in-patient department, out-patient department and special departments. All were administered with questionnaire to elicit information on patient rights compliance →. Data was collected in June 2019 and were analyzed by using descriptive statistics consisting of percentage, means. Chi-square was used to analyze the correlation between patients' characteristics and patients' right compliance. Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient was employed to analyze the relationship between the perception of organizational atmosphere, professional legal knowledge and patients' rights compliance. The reliability value of perceived work atmosphere and patients' right compliance were 0.827 and 0.806 respectively.

The results indicated that the practice of patient's rights was at a medium level. On the association of personal characteristics of professional nurses, results have shown that there was an association of experience in working with patient's rights compliance ($p = 0.021$), and there were no association of age, department of work, education level and specialized training of registered nurses, with patient's right compliance. The association of organizational atmosphere perception and patient's rights compliance was at a low level with statistical significant ($r = 0.268$, $p = 0.001$). The association of professional legal knowledge, and patients' right knowledge, with patients' right compliance was at a low level.

This study highlights patient's right compliance should be encouraged. Transforming of policy to practice should be carried out through proper monitoring and scientifically evaluation approaches.. Guidelines in patient's right compliance should be established. Seminar and workshop on patient's right compliance should be conducted to promote the appropriate practice, that could led to organization culture for patient's right compliance

Keywords : patient's rights, patient's rights compliance, registered nurses

* Master of Science (Public health) program, Faculty of Public Health, Mahidol University

**Department of Public Health Administration, Public Health Faculty Mahidol University

***Department of Family Health, Public Health Faculty, Mahidol University

Corresponding Author E-Mail: darin.jom@pccms.ac.th

การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารณณ์

ดาริน จอมวงศ์* สุธี อยู่สถาพร** ฉัตรสุมน พงศ์มิถุนาย** วิริณธ์ กิตติพิชัย***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารณณ์ และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศองค์การ และความรู้ทางกฎหมายวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วยต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจุฬารณณ์ ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพในกลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยใน ผู้ป่วยนอก และ กลุ่มการพยาบาลในลักษณะพิเศษ จำนวน 140 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือน มิ.ย. 2562 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติแบบไค-สแควร์ และแบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า (1) การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารณณ์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.945$) (2) ในคุณลักษณะส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์ในการทำงานกับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ($p=0.021$) และไม่พบความสัมพันธ์ของ อายุ หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และการฝึกอบรมเฉพาะทางของพยาบาลวิชาชีพ กับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย (2) ความสัมพันธ์ของการรับรู้บรรยากาศองค์การ กับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยอยู่ในระดับต่ำ ($r = 0.268$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ (3) พบความสัมพันธ์ของความรู้ในกฎหมายวิชาชีพ และความรู้ในสิทธิผู้ป่วย ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลในระดับต่ำ

จากผลการวิจัยควรมีการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย มีการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ โดยการกำกับ ควบคุม ดูแลผู้ปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด มีการสร้างแนวทางในการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย และจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ เพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่วัฒนธรรมองค์การเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย

คำสำคัญ การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย, สิทธิผู้ป่วย, พยาบาลวิชาชีพ

*นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร) วิชาเอกการบริหารโรงพยาบาล คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

***ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: darin.jom@pccms.ac.th

บทนำ (Introduction)

การรู้ และรักษาสีทธิของตนเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบันจะพบได้ว่าประชาชนมีการแสดงออกในการรักษาสีทธิของตนในด้านต่าง ๆ ด้วยการร้องเรียน หรือสื่อสารออกมาเพื่อให้ผู้มีอำนาจ หรือภาครัฐได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการกระทำได้ตามสิทธิมนุษยชนตามกฎหมาย ในด้านการรับรู้ หรือแสดงความคิดเห็น และจากสิทธิของประชาชนไทย ถูกกำหนดไว้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ประกาศไว้เมื่อปี พ.ศ. 2560 ที่ประกาศไว้ว่า “สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวไทยจะ ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายที่เท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันในด้านถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ หรือความพิการ สภาพร่างกาย หรือสุขภาพ” ทำให้มีการกระทำที่เป็นการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของตนเองเพิ่มขึ้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

สิทธิผู้ป่วย ถือเป็นสิทธิที่ประชาชนทุกคนต้องรู้ และรับทราบ เพื่อเป็นการรักษาสีทธิของตน เมื่อเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล ไม่ว่าจะประชาชนที่เข้ารับบริการบริการ เป็นผู้ป่วยหรือผู้ดูแล รวมถึงผู้บริหาร หรือบุคลากรผู้ให้บริการภายในโรงพยาบาลต้องรับรู้และรับทราบถึงสิทธิดังกล่าว เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ละเมิดในสิทธิของผู้ป่วย ในประเทศไทยได้มีการตื่นตัวที่จะปกป้อง และรักษาสีทธิผู้ป่วย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2558 โดยการประกาศสิทธิผู้ป่วยเป็นครั้งแรกและ ประกาศสิทธิผู้ป่วยและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย (สิทธิผู้ป่วย, 2558) เป็นฉบับปรับปรุงอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งแสดงให้เห็นถึง การตื่นตัวที่จะรักษาสีทธิให้แก่ผู้ป่วยของกลุ่มสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแก่ผู้ป่วย มีความต้องการให้ประชาชนพึงรู้และทราบถึงสิทธิของตน รวมถึงเจ้าหน้าที่บุคลากรในโรงพยาบาลต้องรู้และสามารถปฏิบัติงาน โดยไม่ละเมิด และสามารถปกป้อง รักษาสีทธิให้แก่ผู้ป่วยได้ และเพื่อเป็นการสนองต่อนโยบายของสหสาขาวิชาชีพที่ได้ร่วมกันประกาศสิทธิผู้ป่วยแล้ว ยังเป็นการสนองต่อนโยบายของสถาบันรับรองคุณภาพของสถานพยาบาล (สรพ.) โรงพยาบาลทุกแห่งในประเทศไทย จึงมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรักษาสีทธิผู้ป่วย และกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว (สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล, 2561)

โรงพยาบาลจุฬารณณ์ เป็นหน่วยงานในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬารณณ์ ราชวิทยาลัยจุฬารณณ์ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาวิจัย และสถาบันการแพทย์ในกำกับของรัฐบาล มีเป้าหมายให้บริการทางการแพทย์ที่เป็นเลิศด้วยมาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายให้บริการบนหลักความเสมอภาคให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียมกันโดยเริ่มเปิดให้บริการผู้ป่วยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นการเปิดให้บริการผู้ป่วยเฉพาะทางด้านโรคมะเร็ง ต่อมาจึงมีการขยาย

ขอบเขตการให้บริการผู้ป่วยทั่วไปขึ้นในปี พ.ศ. 2561 จากการขยายการบริการดังกล่าว ทำให้ต้องมีการเพิ่มจำนวนผู้ให้บริการเพื่อรองรับผู้ป่วยที่จะเข้ามารับการรักษาพยาบาลมากขึ้น ในทุกสาขาวิชาชีพ ซึ่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องมีพร้อมซึ่งความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน กับผู้ป่วยทั้งในกลุ่มโรคเฉียบพลันที่เป็นกลุ่มโรคเรื้อรังและต้องเข้ารับการรักษายาบาลอย่างต่อเนื่อง จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต และในกลุ่มโรคทั่วไปที่ต้องได้รับการรักษาพยาบาลอย่างถูกต้อง รวดเร็วและเป็นมาตรฐาน พยาบาล เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาล ที่มีสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับบุคลากรผู้ให้บริการในโรงพยาบาลทั้งหมด และปฏิบัติงานการพยาบาลกับผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง นอกเหนือจากการปฏิบัติงานการพยาบาลที่มีแนวปฏิบัติที่ยึดถือเป็นมาตรฐานแล้ว สิ่งสำคัญต้องปฏิบัติไปพร้อมกันคือ การปกป้องและรักษาสิทธิให้แก่ผู้ป่วย โดยเฉพาะผู้ป่วยที่อยู่ในระยะที่ไม่สามารถปกป้องรักษาสิทธิของตนได้ พยาบาลจึงถูกคาดหวังให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลควบคู่ไปกับการปกป้องและรักษาสิทธิให้กับผู้ป่วยไปพร้อม ๆ กับการวิจัยนี้จึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระดับความรู้ และการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ รวมถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยคุณลักษณะของพยาบาล และบรรยากาศภายในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ

วัตถุประสงค์งานวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจุฬารัตน์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศองค์การ และความรู้ทางกฎหมายในวิชาชีพพยาบาล กับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลจุฬารัตน์

วิธีการดำเนินการวิจัย (Methods)

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศองค์การ และความรู้ทางกฎหมายวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วยต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพในกลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยใน ผู้ป่วยนอก และ กลุ่มการพยาบาลในลักษณะพิเศษในช่วงเดือนมิถุนายน 2561 จากพยาบาลทั้งหมด

243 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากโปรแกรมสำเร็จรูป (Wayne W. D., 1995) ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่าง 137 คน และเพิ่มจำนวนอีกร้อยละ 20 เพื่อเป็นการป้องกันการสูญหาย ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85 ของแบบสอบถามที่แจก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน คือส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการรับรู้บรรยากาศองค์กร ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายวิชาชีพ และสิทธิผู้ป่วย และส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ มีตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Validity) เพื่อให้มีความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดและความถูกต้องชัดเจนของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) คือ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Coefficient of Alpha) เมื่อทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดการรับรู้บรรยากาศองค์กร และเครื่องมือวัดการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ เท่ากับ 0.827 และ 0.806 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection)

ก่อนที่จะเริ่มทำการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทั้ง 2 แห่ง คือ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะกรรมการฯ ของราชวิทยาลัยจุฬารัตน์ เพื่อพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้เอกสารรับรองโครงการวิจัย (Certificate of Approval : COA) รหัสโครงการ MUPH 2019-060 และเอกสารรับรองโครงการวิจัย เลขที่ 003/2562 ต่อจากนั้นจึงได้ดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัยในโรงพยาบาล

เมื่อได้รับการอนุมัติให้เก็บข้อมูลภายในโรงพยาบาลเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการลงเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยสถิติสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐานในการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ใช้สถิติการทดสอบแบบไค-สแควร์ (chi-square) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การ ความรู้ทางกฎหมายวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วยต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ใช้สถิติการทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย (Results)

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน พบว่า ร้อยละ 97.9 เป็นเพศหญิง และอยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี มากที่สุด คือ 90 คน (ร้อยละ 64.3, Mean = 29.13, S.D. = 5.062) มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 1-7 ปี (1-2 ปี ร้อยละ 28.6, 3-4 ปี ร้อยละ 20.0, 5-7 ปี ร้อยละ 26.4) เป็นพยาบาลประจำอยู่กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยใน ร้อยละ 38.6 กลุ่มงานพยาบาลห้องตรวจและฉุกเฉิน ร้อยละ 32.9 และกลุ่มงานในลักษณะอื่น ๆ ร้อยละ 28.6 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 127 คน (ร้อยละ 90.7) ปริญญาโท จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.3) และได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม จำนวน 87 คน (ร้อยละ 62.1)

การรับรู้ต่อบรรยากาศองค์การโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 3.819, S.D. = 0.407) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจุฬารัตน์โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน (N=140 คน)

ระดับการรับรู้บรรยากาศองค์การ	Mean	S. D.	ระดับ
การรับรู้ด้านโครงสร้างองค์การ	4.135	0.519	สูง
การรับรู้ในลักษณะของงาน	4.112	0.465	สูง
การรับรู้ต่อลักษณะการบริหาร	3.491	0.732	ปานกลาง
การรับรู้ต่อสัมพันธ์สภาพภายในหน่วยงาน	4.071	0.643	สูง
การรับรู้ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	3.183	0.786	ปานกลาง
การรับรู้โดยรวม	3.819	0.407	สูง

ระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิชาชีพ และเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 6.95 และ 10.48 ตามลำดับ) การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของกลุ่ม

ตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 73 คน (ร้อยละ 52.1) และระดับสูง จำนวน 67 คน (ร้อยละ 47.9) โดยไม่พบการปฏิบัติที่อยู่ในระดับต่ำดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับของการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจุฬารัตน์ (N=140 คน)

ระดับของการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ	จำนวน/คน	ร้อยละ
ปานกลาง (2.01 – 3.00)	73	52.1
สูง (3.01 – 4.00)	67	47.9
รวม	140	100

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจุฬารัตน์ พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ($p=0.021$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ <0.05 ส่วนอายุ หน่วยงานที่ปฏิบัติงานระดับการศึกษา และการฝึกอบรมเพิ่มเติม ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลจุฬารัตน์ (N=140)

ลักษณะส่วนบุคคล	การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย		χ^2 (df)	p- value
	ปานกลาง	สูง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
อายุ				
20-29 ปี	52 (57.78)	38 (42.22)	3.611	0.164
30-39 ปี	15 (39.47)	23 (60.53)	(2)	
40-49 ปี	6 (50.00)	6 (50.00)		

ลักษณะส่วนบุคคล	การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย			p- value
	ปานกลาง	สูง	χ^2	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	(df)	
ประสบการณ์การทำงาน				
Novice (1-2ปี)	19 (47.50)	21 (52.5)	11.587	0.021*
Advance beginner (3-4ปี)	13 (46.43)	15 (53.57)	(4)	
Competent (5-7ปี)	27 (72.98)	10 (27.02)		
Perficient (8-10ปี)	3 (23.08)	10 (76.92)		
Expert (10 ปีขึ้นไป)	11 (50.00)	11 (50.00)		
หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน				
กลุ่มงานหอผู้ป่วยใน	25 (54.35)	21 (45.65)	2.362	0.307
กลุ่มงานห้องตรวจและ ฉุกเฉิน	24 (44.44)	30 (55.56)	(2)	
กลุ่มงานในลักษณะอื่น ๆ	24 (60.00)	16 (40.00)		
ระดับการศึกษา				
ปริญญาตรี	68 (53.54)	59 (46.46)	1.075	0.300
ปริญญาโท	5 (38.46)	8 (61.54)	(1)	
การฝึกอบรมเพิ่มเติม				
เคยฝึก	47 (54.02)	40 (45.98)	0.326	0.568
ไม่เคยฝึก	26 (49.06)	27 (50.94)	(1)	

*นัยสำคัญที่ระดับ $P < 0.05$

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การ กับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า การรับรู้ในบรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ กับปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ ($r = 0.268, p < 0.001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การ ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ (N=140 คน)

การรับรู้บรรยากาศองค์การ	การปฏิบัติตามสิทธิของพยาบาลวิชาชีพ		
	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	(p – value)	ระดับ
การรับรู้ด้านโครงสร้างองค์การ	0. 213**	0. 012	ต่ำ
การรับรู้ต่อลักษณะของงาน	0. 203**	0. 016	ต่ำ
การรับรู้ต่อลักษณะการบริหาร	0. 258**	0. 002	ต่ำ
การรับรู้ต่อสัมพันธภาพภายในหน่วยงาน	0. 171**	0. 043	ต่ำ
การรับรู้ด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ	0. 052	0. 546	ต่ำ
รวม	0. 268*	0. 001	ต่ำ

* นัยสำคัญที่ระดับ $p < 0. 001$ / **นัยสำคัญที่ระดับ $p < 0. 05$

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางกฎหมายวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วย กับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ส่วนความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางลบ ในระดับต่ำกับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิชาชีพ และความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจุฬารัตน์

(N=140)

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิชาชีพ	การปฏิบัติตามสิทธิของพยาบาลวิชาชีพ		
	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	p – value	ระดับ
ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิชาชีพ	0. 081	0. 340	ต่ำ
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย	-0. 093	0. 275	ต่ำ

*นัยสำคัญที่ระดับ $p < 0. 05$

การอภิปรายผล (Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ ทำให้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้บรรยากาศองค์การอยู่ในระดับสูง มีความรู้เรื่องกฎหมายวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วยอยู่ในระดับสูง พยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยในโรงพยาบาลจุฬารัตน์อยู่ในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน ปัจจัยในด้าน การรับรู้บรรยากาศองค์การที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ การรับรู้ด้านโครงสร้างองค์การ การรับรู้ต่อลักษณะของงาน และการรับรู้ต่อสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ปัจจัยในด้านความรู้ทางกฎหมายวิชาชีพ และความรู้ด้านสิทธิผู้ป่วยของพยาบาล มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามสิทธิของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน พบว่า ร้อยละ 97.9 เป็นเพศหญิง และอยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี มากที่สุด คือ 90 คน (ร้อยละ 64.3, Mean = 29.13, S.D. = 5.062) มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 1-7 ปี (1-2 ปี ร้อยละ 28.6, 3-4 ปี ร้อยละ 20.0, 5-7 ปี ร้อยละ 26.4) จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 127 คน (ร้อยละ 90.7) ปริญญาโท จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.3) และได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม จำนวน 87 คน (ร้อยละ 62.1) ไม่พบความสัมพันธ์ของอายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมเพิ่มเติม แต่พบความสัมพันธ์ในระดับต่ำของประสบการณ์ทำงาน ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ Asmaa Othman Abdho และคณะ (2015) ที่ทำการศึกษาในประเทศอียิปต์พบว่าประสบการณ์ในการทำงานของพยาบาล มีผลต่อการรับรู้ต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอธิบายได้ว่าพยาบาล เมื่อได้มีระยะเวลาในการทำงานมากขึ้นพยาบาลจะมีการสะสมประสบการณ์ทั้งในด้านการปฏิบัติพยาบาล การความคิดและการตัดสินใจแก้ไขปัญหา รวมถึงการรับรู้และปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ซึ่งจากการพิจารณาความสัมพันธ์ที่มีในระดับต่ำ แสดงถึงว่าการพัฒนาหรือการมีประสบการณ์ในด้านสิทธิผู้ป่วยที่จะเพิ่มมากขึ้น ไม่ได้เกิดจากปัจจัยประสบการณ์แต่เพียงส่วนเดียว อาจเกิดจากปัจจัยส่วนอื่นร่วมด้วย ซึ่งในการศึกษาของ Asmaa ยังพบว่าระบบการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.04$) ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาที่วิเคราะห์ให้ อธิบายได้ว่า หลักสูตรการฝึกอบรมในประเทศอียิปต์ เป็นการฝึกอบรมโดยเฉพาะด้านในเรื่องสิทธิผู้ป่วย ส่วนในประเทศไทย ยังไม่พบหลักสูตรดังกล่าว จึงทำให้ผลการ

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้แตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่สามารถนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาทำการเปรียบเทียบกันได้

ระดับการรับรู้บรรยากาศองค์การของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.819$) และรายด้านพบว่า ในด้านของการรับรู้ต่อโครงสร้างองค์การ การรับรู้ต่อลักษณะของงาน และการรับรู้ต่อสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.135, 4.112$ และ 4.071 ตามลำดับ) และพบความสัมพันธ์ของระดับการรับรู้บรรยากาศองค์การโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ กับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจุฬารัตน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r=0.268$ ($p < 0.001$) ซึ่งผลงานวิจัยของมาสริน ศุกลปักษ์และคณะ (2554) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของงานและบรรยากาศองค์การต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้าพบว่าระดับการรับรู้บรรยากาศองค์การอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.52$, $SD = 0.48$) และพบความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$, $r = 0.385, 0.740$ ตามลำดับ อธิบายได้ว่าการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานทางการพยาบาลอยู่ในระดับสูงถึงแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยในระดับต่ำ ทำให้เชื่อได้ว่า การวางนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงพยาบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น น่าจะมีผลทำให้การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลเพิ่มมากขึ้นได้เช่นกัน

ระดับความรู้ด้านกฎหมายวิชาชีพ และสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจุฬารัตน์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 17.44$, $SD = 1.33$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าความรู้ด้านกฎหมายวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 6.95$) ความรู้ด้านสิทธิผู้ป่วย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 10.48$) สอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทธร ทองย้อย (2546) และอมรรัตน์ นครวงศ์ (2554) ที่พบว่าการรับรู้ในการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่า เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการตระหนักถึงความสำคัญในการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับทุกโรงพยาบาลมีการรณรงค์ให้ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพในทุกสาขาวิชาชีพได้มีความรู้และปฏิบัติตามในด้านสิทธิผู้ป่วย และข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย ทำให้ความรู้ที่วัดได้อยู่ในระดับที่สูง ส่วนการศึกษาของ Nevin Utkaalp และคณะ (2016) ที่ทำการศึกษาในประเทศตุรกี เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นการระงับและการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย พบจำนวนพยาบาลที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย และการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยในด้านการปกป้องความเป็นส่วนตัว การเซ็นใบยินยอม และ

การรักษาความลับของผู้ป่วย มีจำนวนน้อยทำให้ต้องมีการให้ความรู้และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามสิทธิเพิ่มมากขึ้น และงานวิจัยครั้งนี้ยังพบความสัมพันธ์ในระดับต่ำของความรู้ในกฎหมายวิชาชีพ ต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ($r = 0.081$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของความรู้ในสิทธิผู้ป่วยต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย พบว่ามีความสัมพันธ์ในแบบผกผัน ($r = -0.093$) และเมื่อพิจารณาจากความรู้ที่มีในระดับสูง และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีระดับต่ำ จึงสามารถอธิบายได้ว่าไม่พบความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ พิกุล มีทรัพย์ทอง และคณะ (2557) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดกำแพงเพชร ที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูง และมีอิทธิพลทางบวกกับการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลโดยรวม ในระดับปานกลาง ($r = 0.445$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากการใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาที่แตกต่างกัน และศึกษาในโรงพยาบาลที่มีสังกัดแตกต่างกัน จึงทำให้ผลการศึกษาดังกล่าวแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ที่พบว่าระดับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจุฬารัตน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยให้มากขึ้น ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำงาน บรรยากาศองค์กร และความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีบรรยากาศองค์กรที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย มีนโยบายเกี่ยวกับรักษาสิทธิผู้ป่วยอย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงพยาบาล และมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กร เกี่ยวกับการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย และจัดให้มีระบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกป้อง และปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. **ชุดความรู้ สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยภาคี**. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2561. http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/HRC/nhr.pdf
- ฉันทธร ทองย้อย. (2546). **การปฏิบัติต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลตำรวจ**. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต (บริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พิบูล มีทรัพย์ทอง. วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล. มุกดา หนูศรี. (2557). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดกำแพงเพชร**. พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการพยาบาล สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มาสริน ศุกลปักษ์. จริยาพร เจริญโล่ทองดี. ดารณี มิตรสุภาพ. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานและบรรยากาศองค์กร ต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า**. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: มกราคม - มิถุนายน 2554 หน้า 32-39
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. (2560). เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2561. <http://www.ratchakittha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน). (2561) **มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับที่ 4**. นนทบุรี : บริษัท หนังสือดีวัน จำกัด
- อมรรัตน์ นครวงศ์. (2554). **การรับรู้บริการตามสิทธิผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา**. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- Ali Dehghani, et al., (2015). **Factors affecting professional ethics in nursing practice in Iran: a qualitative study**. BMC Medical Ethics: DOI 10. 1186/s12910-015-0048-2
- Asmaa Othman Abdho. et al, (2015). **Nurses' Perception toward Patient's right**. Internation Journal of Social Science and Humanities Research. Vol 3, Issue 4 ,pp: (532-539) : October – November 2015

- NevinUtkualp. HicranYildiz. (2016) . **Awearness and Attitudes of Nurses Working in University Hospital on Patients’Rights. International. Journal of Caring Sciences. Vol 9, Issue 1, pp: (185-197) : January-April 2016**
- Wayne. ,D. (1995) . **Biostatistics: A Foundation of Analysis in the Health Sciences (6th ed.) . John Wiley&Sons,Inc. ,177-178**